

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

2008/2 (20.)

Az Alapítvány kitüntetettjei

A Kuratórium döntése alapján június 16-a, Marton Jenő születési évfordulója alkalmából

Marton Jenő Emlékéremben részesültek:

Magócsi Károlyné (Monor) és **Dr. Nádházi Lajos** (Veszprém)

Részükre bronz emléklapett, egyedi készítésű, díszes oklevél és 50 ezer forint jutalom került átadásra Budapesten 2008. június 22-én, ünnepi megemlékezés és közös ebéd alkalmával.

Marton Jenő-díjat kaptak:

Illés Brigitta (Sármellék), **Farkas Martin** (Keszthely),
Hosszú Dániel (Zalavár), **Szloszjár Zoltán** (Rezi)

A díszes okleveleket és a 25 ezer forintos jutalmakat az iskolák évzáró ünnepélyein adta át Jelenics József, illetve Magócsi Károlyné.

Magócsi Károlyné és Dr. Nádházi Lajos

Illés Brigitta

Farkas Martin

Hosszú Dániel

Szloszjár Zoltán

Marton Jenő emlékére meghirdetett pályázatunkról

A pályázatra 12 pályamunka érkezett 11 szerzőtől. Valamennyi pályázó 10 ezer forint elismerésben részesült, amit postáztunk számukra.

1. Boros Istvánné, Kiss Ágnes: Boldog nyarak csokra
2. Gunity Józsefné: Úttörők földön, vízen levegőben
3. Gunity József: Boldog nyarak
4. Homlódi Ferenc: Szülők segítsége úttörőcsapatunknak
5. Kemenes Szidónia: Úttörő volt a nagyapám – mesék és emlékek nyomán
6. Laurenszky Ernő: „A Klemó” Dr. Csípkés-Clement György a karizmatikus ifjúsági vezető
7. Muskovics Andrea: Az úttörőmozgalom megítélése és szerepe a magyarságnevelésben
8. Dr. Pálffy Gyula: Úttörőcsapatunk újjászervezése egykori iskolámmal 1957/58-ban.
9. Papp Zsolt: Közösségteremtés és az értékátadás lehetőségei a cserkészletben
10. Tánczos Krisztina: Gubicza Tibor, mindannyiunk Tibi bácsija – az úttörővezető
Boldog nyarak
11. Vereb Mara: Visszaemlékezés

BEMUTATJUK KITÜNTETETTJEINKET

Magócsi Károlyné sz. Virányi Erzsébet nyugalmazott iskolaigazgató, alapítványunk kuratóriumának tagja, 1928. augusztus 15-én született Monoron. A tanítóképzőt 1947-ben, majd 1953-ban a tanárképző főiskolát végezte el Budapesten. Pest megyei településeken kezdte pályafutását: Csévharaszton, Érden, Tápiószecsőn és Monoron tanított. Pedagógiai tevékenysége összefonódott az úttörőmozgalommal. Előbb csapatvezetőként, majd 12 évig járási úttörőtitkárként dolgozott. Ezt az időszakot élete egyik legszebb szakaszának tekinti. Büszke volt arra, hogy a monori járás 42 úttörőcsapatában a vezetők személyében nem volt változás, pedig akkor ezért nem járt sem tiszteletdíj, sem órákedvezmény.

A hosszú mozgalmi munka után vágyott vissza az iskolába és Monoron, az 1. Számú Általános Iskola igazgatójaként dolgozott nyugdíjazásáig. Arra is büszke volt, hogy valaha ebben az iskolában volt kisdíák. Munkájának másik eredményes időszaka kezdődött ekkor. Nagyon jó kapcsolatot teremtett a környék üzemével, szövetkezeteivel, intézményeivel és főleg a szülőkkel. Megszervezte a dolgozók esti iskoláját, amelynek több kihelyezett tagozata is működött, iskolai napközit, sportpályát, tornatermet létesített. Önmagát is állandóan képezte, kiváló minősítéssel elvégezte az igazgatói komplex vezetőképző tanfolyamot. A pedagógiai napokon előadásokat tartott módszereiről, megbízták a városi igazgatói munkaközösség vezetésével. Többször járt külföldön, jutalomként és továbbképzési szándékkal.

A pedagógiai munka mellett számtalan társadalmi munkát

végzett és végez jelenleg is.

Több társadalmi és civil szervezetnek tagja. Városának sorsát is szíven viseli. Közben járt a gáz bevezetésében, a temetők vezetékes vízvezetékének kiépítésében. Nyugdíjasként is aktívan részt vesz a helytörténeti kör munkájában, társszerzője volt a Monori Krónikák sorozatnak. A Vöröskeresztben, az Úttörők Baráti Körében, a Napsugár Üdülőszövetkezetben a Katedra Klubban és nem utolsósorban a Múltunk Öröksége Alapítványa kuratóriumában végez jelentős

társadalmi tevékenységet. Az emberi kapcsolatok ápolásában végzett munkája teszi teljessé nyugdíjas éveit és nem utolsósorban azaz öröm, amit két unokája jelent az életében, volt tanítványai, úttörői mellett. Munkáját számtalan állami és mozgalmi kitüntetéssel ismerték el. Többek között: Munkaéremrend ezüst fokozata, Oktatásügy kiváló dolgozója, Pedagógus szolgálati érdemérem, Kiváló úttörővezető, Úttörővezetői érdemérem, KISZ érdemérem, Gyermekekért érdemérem.

A Marton Jenő Emlékérem tavalyi és idei kitüntetettjei (balról jobbra): Nagy Endre, Nagy Andrásné (2007), Dr. Nádházi Lajos, Magócsi Károlyné (2008).
Technikai okok miatt a tavalyi díjazottak is idén vehették át az érmet

Az emlékérem felirata:

Múltunk Öröksége Alapítvány
Marton Jenő
Emlékérem

Alkotója:
Pál Mihály,
Munkácsy-díjas szobrászművész

Dr. Nádházi Lajos a volt Balatoni Úttörőváros nyugalmazott főigazgatója 1928. október 29-én született Gyulán. Korán megismerkedett a munkával, hiszen a polgári iskola elvégzése után napszámos és mezőgazdasági munkát végzett szüleivel. 1945 tavaszán jelentkezett az új demokratikus hadseregbe, majd az I. Hadosztály utász zászlóaljához vonult be. Részt vett a Zala folyó felrobbantott hídjainak újjáépítésében, majd Budapesten a Szabadsághíd építésében.

1949-ben úttörővezető-képző tanfolyamot végzett Csillebércen, majd, 1950-től Gyula város és a járás 1951-től a Békési járás úttörő titkára volt.

1951 októberében Salgótarjánba helyezték megyei úttörő titkárnak. 1960 márciusában kinevezték a Csillebércei Nemzetközi Úttörőtábor nevelési vezető-helyettesének, később megbízták a táborvezetői feladattal. 1963-ban – saját kérésére – visszament Salgótarjánba, ahol a megyei tanács népművelési csoport-vezetője lett. 1965-től a Nógrád Megyei Pártbizottság közművelődési referense, 1971-től a megyei pártbizottság Oktatási Igazgatóságán igazgató-helyettesi kinevezést kapott, majd 1972 októberében a Balatoni Úttörőváros főigazgatói megbízását nyerte el az Országos Úttörőelnökségtől és a Művelődésügyi Minisztériumtól.

Ebben a beosztásában az úttörőváros építésével együtt megszervezte annak rendeltetés szerinti működését is. Amíg folyt az építkezés, az alatt kialakította az intézmény szervezetét, működési rendjét, szabályozottságát és optimális költségvetését. A társadalmi igényeket elemezte a felügyeleti szerveknél kezdeményezte az úttörőváros rendeltetésének kiegészítését, egy országos gyűjtőkörű Úttörőmozgalmi Mú-

zeum és egy Gyermekalkotások Galériája megalapítását. Ezek az intézmények ma is működnek. Főigazgatói megbízásából 1984-ben érdemei elismerése mellett felmentették, de 1988-ig – nyugdíjba-vonulásáig – a Központi Úttörőmozgalmi Múzeumot és Könyvtárat vezette. Széleskörű együttműködést alakított ki az országban lévő több mint 30 úttörőmozgalmi gyűjteménnyel 1991-ig.

Sokoldalú ifjúsági mozgalmi munkájában különböző tisztségeket töltött be. Az alapszervezeti vezetőségi tagságtól az országos vezetőtestületi tagságokig. Az úttörőmozgalmában 1950-től megszakítás nélkül dolgozott. 1959-től az Országos Tanács tagja 1986-ig. Előbb a vezetőképző szakbizottságban, majd 1970-től az úttörő történeti bizottságban tevékenykedett. Jelentős mozgalmi kutatásokat folytatott, amelyek eredményét különböző

tanulmányokban és kiadványokban ismertetett, tanácskozáson tette közzé.

Munkája mellett végezte el a gimnáziumot, a tanítóképzőt, a tanárképző főiskolát, majd a tudományegyetem pedagógia-pszichológia szakát. 1986-ban bölcsészdoktori diplomát szerzett. Munkáját több alkalommal részesítették elismerésben, kitüntetésben. Többek között kiváló úttörővezető, KISZ Érdemérem, Munkaérdemrend Arany-fokozata (két alkalommal is), Úttörővezető Érdemérem, Haza Szolgálatáért arany-fokozata, Gyermekekért Érdemérem, Gyermekekért Díj, tucatnyi emléklapok. Az idén 80. születésnapja, és alapítványunknak nyújtott segítségéért Marton Jenő Emlékéremben részesítettük.

Kívánjuk, hogy további aktív közéleti tevékenységet végezzen, szenvedélyesen védelmezze a gyermekek és serdülők érdekeit, vezetőik és a pedagógusok

Közös bölcső

Ezzel a címmel rendeztek emlékező találkozót *Petrolay Margit és Trencsényi-Waldapfel Imre* születésének századik évfordulója alkalmából. A neves házaspár egész életét a tudományos munka mellett a gyermekek életének szebbé és jobbá tételére fordította.

Petrolay Margit érdeklődése a mesék műfajához kötődött. Saját meséiben is a folklorisztikus hagyományok, a modern világ és a modern gyermeklélek ismeretének sajátos ötvözeje jelent meg. Trencsényi-Waldapfel Imre az ókori irodalom és az antik dráma kutatásában és népszerűsítésében tevékenykedett. Mindketten úttörők voltak. Petrolay a magyar irodalmi mese XX. század-végi megújításának

úttörője, Trencsényi-Waldapfel pedig 1946-

ban, majd 1957-ben az úttörő gyermekmozgalom felső vezetésében tevékenykedett eredményesen.

100 éve születtek, életük volt a XX. század, róluk emlékeztünk.

A Budapest XI. Kerületi Pedagógiai Intézet, az Ókortudományi Társaság, a Magyar Írószövetség, a Miskolci Egyetem, a Magyar Bábjátékos Egyesület és a Garabonciás Alapítvány által rendezett találkozón *Ritoók Zsigmond* professzor, akadémikus tartott emlékbeszédet, majd, *Honti György* színművész az *Antigoné* című tragédiából szavalt és *Pászti Balázné* zugló óvónő Petrolay Margit meséjét adta elő, a *Mese-láda* bábjátékos együttes pedig, „A világszép kecskebéka” bábjátékot mutatta be. Alapítványunk képviseltette magát a rendezvényen.

HOGYAN TOVÁBB? HOGYAN? TOVÁBB!

15 esztendő lett az Úttörők Pest Megyei Társulása. E jeles évforduló alkalmából végzett munkánk összegzéséért, a haladási irányok kijelöléséért 2008. május 10-11-én szakmai konferenciát és tréninget szervezett közhasznú egyesületünk.

A meghívottak a 15 esztendő alatt velünk közösen dolgozó egyesületek vezetői voltak, de az ifjúságpolitika jeles személyiségeit is köszönthettük a konferencián. Jelenlétével megtisztelt országgyűlési képviselőnk is.

Előadónk közül dr. Trencsényi László, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke a XXI. századi

hazaszeretetre és egészséges életmódra nevelésének egyik eszközéről beszélt.

A konferencia előadásait közös együttgondolkodás követte. A különböző egyesületektől, közösségektől érkezettek személyes tapasztalataikat, bevált módszereiket osztották meg a többiekkel. Életszerű meglátások, a gyakorlatban is használható ötletek kerültek felszínre.

Különösen örömteli volt, hogy azokat a fiatalokat is vendégeink között köszönthettük, akik az évek során egyesületünk régi és jelenlegi ifjavezetői voltak. Több esetben már új utakat járnak, de hozzászólásaik azt mutatták, hogy a nálunk tanultakat, az elsajátított módszereket eredményesen

rögzítettük, hogy munkánk a társszervezeteinkkel együtt végzett tevékenységektől tudott igazán színvonalassá válni. Mindig számíthattunk egymásra, az ifjúsági munka résztvevőiként a munkánkban, céljainkban közöset kerestük, s nem azt, ami elválaszt bennünket. Így együtt többre jutottunk. Az anyagi források szűkössége mellett is eredményes lehetett tevékenységünk, mivel felhasználtuk azt a szellemi, módszertani tőkét, melyet egymástól kaptunk, tanulhattunk el.

Az ünnepi ebéd alatt szóba kerültek a régi közös élmények, emlékezetes pillanatok is. Ekkor készítettünk csoportképet is, hogy fotó is őrizze az ünnepi konferencia résztvevőit.

Ebéd után ünnepélyes pillanatok következtek. Várhelyi Miklós, egyesületünk elnöke megköszönte azoknak a munkáját, akik meghatározó személyiségei voltak közösségünknek. Elismerésül egy szerény ajándékot, társulásunk gravírozott logójával díszített kulcstartót adott át az arra érdemeseknek.

A múlt értékeinek, megőrzendő elemeinek összegyűjtése után az újszerű módszerek, megoldások felé fordultunk. Ekkor került sor Várhelyi Mária vezetésével a TFSZ által szerkesztett Szabadtéri gyakorlatok gyerekeknek és fiataloknak és a Zöld-Híd Alapítvány Globális nevelés című kiadványainak ismertetésére, a bennük rejlő újszerű lehetőségek bemutatására. Szó esett a Fiatalok lendületben programról is, melynek elődjénél eredményesen pályáztunk, így tudtunk háromoldalú nemzetközi csereprogramot megvalósítani.

A konferencia második részének összegzéséből kiderült, hogy sokak számára hasznos, új információk hangzottak el, olyanok, melyeket a saját egyesületeiknél

A konferencia előadói: dr. Trencsényi László, Várhelyi Mária, Gavlik István

ifjúsági mozgalmakról és szerepükről szólt.

Gavlik István, a Kossuth Szövetség alapítója, örökös tiszteletbeli elnöke a történelmi hagyományok ápolásának fontosságát mutatta be a felnövő ifjúság életében.

Lehoczki Zoltán, a Természetjáró Fiatalok Szövetsége elnöke a turistáskodásról, mint a fiatalok

alkalmazzák magánéletükben és a civilmunkában is.

A délelőtti elhangzottak összegzéséként megfogalmazódott, hogy jó úton jártunk az elmúlt 15 évben. Értékeorientált programjainkkal tagságunknak és az érdeklődőknek sokszínű tevékenységrendszert kínáltunk határon belül és kívül. Fontos momentumként

eredményesen használhatnak majd. Markánsan megfogalmazódott, hogy munkánkat folytatnunk érdemes és szükséges. Természetesen nem mondhatunk le arról, hogy kövessük az ifjúsági munkában megjelenő újszerű módszereket, melyek a pozitív személyiségformálás eszközei lehetnek.

A konferencia zárása után vendégeink távoztak. Mi pedig a vacsora után megkezdtük vezetői tréningünket. Az aktuális feladataink megbeszélése után tábortüzet gyújtottunk, melynek fényénél énekeltünk, beszélgettünk.

Lássuk, hogy működik! címmel a következő nap délelőttjén a kialakult kiscsoportok közreműködésével került kipróbálásra az előző nap megismert kiadványok néhány eleme. Kiemelt szerep jutott az ifivezetőknek, akik játéktanítókká léptek elő. Így gyakorlatot szereztek e tevékenységben, s míg a játékok közt válogattak, gyakorolták a kooperációt, a munkamegosztást.

Vidám és tanulságos órákat töltöttünk együtt, melyben minden résztvevő kipróbálhatta magát. S a képzeletbeli ötletzsákunkba több eddig nem ismert játék – közösségépítő, jégtörő, személyiségfejlesztő – került.

Programunk megvalósítását támogatva a Közép-magyarországi Regionális Ifjúsági Tanács, melyet köszönünk.

*Szöveg: Várhelyi Mária
Fotó: Várhelyi Miklós*

Szülinapi tortánkat egyesületi elnökünk, Várhelyi Miklós szeleteli

Nemzedékek gondolkodtak együtt a konferencián

Szülinapi buli Csillebércen

Az 1946. június 2-ai születésnapra emlékezve, évek óta nagyszabású gyermekrendezvénytel, ún. „szülinapi bulival” ünnepelnek az ország minden részéből érkező gyerekek. Az idén is kb. 5000 vendéget hoztak a különjáratú autóbuszok,

személygépkocsik Csillebércen május 31-én. A tábor nagyszínpadán a honvédség fúvószenekara, majd a hajdúsági mazsorettek tánckara kezdte a műsort. A nagyszabású rendezvényt levélben köszöntötte Gyucsány Ferenc miniszterelnök is. Nagy ováció fogadta a kitüntetettek között *Halász Jutka*

művésznőt, aki a Gyermekekért díjat vette át Rácz Pétertől, és kedves szavakkal köszöntötte a jelenlévőket. Az ünnepség után zenekarok a főtéren és a főutakon sorakozó különféle játékok tréfás vetélkedők szórakoztatták kora estig a gyerekeket.

A VII. Nevelésügyi Kongresszus

1848 óta hetedik alkalommal kerül sor a hazai nevelésügy kiemelkedő eseményére augusztus 25-28. között Budapesten. Alapítványunkat Jelenics József, Révész György Szabó Imre és Tóth József képviseli a rendezvényen, amelyről később számolunk be.

Hasznos előtanácskozása volt a kongresszusnak az a „**Szabadidő-konferencia**” amelyre a Magyar Pedagógiai Társaság mozgalom pedagógiai szakosztálya hívta meg a pedagógusképző intézmények és a gyermekszervezetek képviselőit, valamint Alapítványunkat. A szabadidő hasznos eltöltése régóta ismert követelmény, de ennek ellenére a mai oktatás-centrikus pedagógiának eléggé mellőzött szolgálóleányává vált. Ennek több oka is volt:

- a korábban jórészt társadalmi munkában épített infrastruktúra: táborok, úttörőházak, csónakházak a rendszerváltás után zömmel magánkézbe kerültek;
- a paternalista támogatások megszűnésével az új magánvállalkozások profitorientáltsága miatt jelentősen megnöttek a foglalkozások részvételi költségei, amelyek a szegényedő rétegek gyerekei számára megfizethetlenné váltak;
- az úttörőmozgalom háttérbe szorításával az új gyermekszervezetek nem tudták biztosítani a korábban tömeges foglalkozásokat;
- a pedagógusok jó része „örömmel szabadult meg” a tanórán kívüli foglalkozások kényszerétől;
- az iskolafenntartók a költségvetésükből inkább az oktatás technikai fejlesztését finanszírozták.

Ezek a sajnálatos tények, amelyek következményeként a gyerekek zöme a tanórák után számítógépek elé ül, vagy a TV előtt habzsolja az „izgalmas” filmeket, vagy az utcán

cselleng. Ennek a torzult gyermekéletmódnak negatív hatásai közismertek. Valamennyien tudjuk, hogy kiterjedt szabadidős foglalkozások nélkül féloldalas a nevelés. A tanórák nem elégségesek és nem is mindig alkalmasak a képességek sokoldalú kibontakoztatására. Mennyi tehetség sikkad el ezek miatt!

Másrészt azt is figyelembe kell venni, hogy a szerencsés világrégiókban egyre több lesz az emberek szabadideje, ezáltal egyre többen igénylik a színvonalas szabadidős foglalkozásokat. Ezekre szintén fel kell készülnünk (pl. a turizmus területén) fogyasztóként és szolgáltatóként, magyar és EU polgárként egyaránt. A konferencia előadói egyetértettek abban, hogy mielőbbi gyökeres változtatásra van szükség. Az is biztató jel, hogy a korábbi időszakban tapasztalt „sérelemi politika” helyett mindannyian a *konstruktív együttműködést* hangsúlyozták. Hiszen napjainkban nem az egyes gyermekszervezetek között húzódnak az igazi elválasztó frontvonalak, hanem a sajnálatosan kisszámú foglalkoztatott és a nagyszámú magára hagyott gyerekek között, akiknek senki sem fogja a kezét.

Ezért is van szükség **pedagógiai stratégiaváltásra!** Jelenleg ugyanis a különféle módon sérült, veszélyeztetett gyerekek kezelése áll előtérben. Erről nyilatkoznak a szakemberek, ezzel foglalkozik a sajtó, mert ezekből a gyakran megdöbbentő esetekből jó médiahíreket lehet csinálni, amire vevő a „szenzációéhes közönség”. Ugyanakkor háttérbe szorul a még egészséges gyermek-tömeggel való foglalkozás. Természetes dolog, hogy az elhanyagolt tömeg tagjai közül folyamatosan szakadnak le a gyerekek és válnak deviáns utánpótlássá, drágán gyógyítható páciensekké. Ezért a jövőben a figyelmet a gyerektömegekre kell fordítani! Biztató, hogy több pedagógusképzőben és gyermekszervezetben lelkes kollégák, fiatal mozgalmi vezetők milyen sokféle színes programokat valósítanak meg.

A továbblépés érdekében szükséges, hogy a nevelésügyért felelős döntéshozók teremtsék meg a feltételrendszert: – a pedagógus pályára csak elhivatott, alkalmas fiatalokat vegyenek fel,

- differenciáltan díjazták a szabadidős foglalkozásokat,
- ellenőrzéssel tegyenek rendet a pályázati rendszer „dzsungelében”.

Az Ezüsfokos új csillaga

2008-ban **Zsíros Mária** bátonyterenyi tanárnő nevét vették az Ezüsfokos nyelét díszítő legújabb ezüstcsillagra. Ezt a díjat dr. Tóth József egykori fővárosi tanulmányi felügyelő alapította – 25 éves úttörővezető tevékenysége alkalmából – 1982-ben, a legeredményesebb budapesti úttörő túravezető jutalmazására. A rendszerváltás után az úttörőszövetség vette gondozásba és tette országossá ezt a vándordíjat. Azóta a MÚSZ ügyvivő testülete dönti el, hogy kit illet ez a kitüntetés. **Zsíros Mária**, a nógrádi úttörők energikus úttörővezetője és nagy-

szerű honismereti szakember. A tanórán kívüli környezetvédelmi és turisztikai nevelőmunkában hosszú évek óta eredményesen tevékenykedik. A kitüntetés átadására a csillebérci születési bulin került sor. Az ezüsfokost és a Múltunk öröksége Alapítvány 25 ezer forintos jutalmát dr. Tóth Józseftől, az úttörőszövetség díszoklevelét és pénzjutalmát Rác Péter ügyvezető elnöktől vette át a kitüntetett. Gratulálunk és kívánjuk, hogy még sokáig sok szép túrára vigye el a gyerekeket!

Ami megbotránkoztatta a közvéleményt

Az utóbbi időkben előforduló **gyermekbűnesetek** kapcsán felvetődik a kérdés: ki a felelős, és hogyan lehetne ezt a jelenséget megszüntetni, vagy csökkenteni? Általános egyetértés van abban, hogy az egyik bűnbak a nyomor, a másik pedig a hiányos nevelés. Ez utóbbi igen sok gyökerű probléma, mivel a nevelésnek több színtere van. Ezek: a család, az iskola, kortárs csoportok, a különféle szervezetek, és nem utolsósorban a „példaképeket” sugárzó média. Lényegében mindegyikkel baj van, nem csupán nálunk, hanem világszerte!

A hagyományos **családi formák** – főleg az ipari társadalmakban – már régóta válságban vergődnek és helyükbe a lazább, időleges, felelőtlenebb társkapcsolatok lépnek. A franciáknál ilyen „közösségbe” születik a gyermekek 50 %-a. (A hazai adatokat nem ismerjük.) Az anyagi javak előteremtéséért folyó hajszában még a „teljes családokban” is háttérbe szorul a gyerekekkel való foglalkozás, amit nem pótolhat a bőséges zsebpénz sem.

Az **iskolai foglalkozásokban** az oktatás háttérbe szorítja a nevelést. A tanulóit elsősorban a szaktárgyi teljesítményéért értékelik. A nevelésre „nincs idő”, mondják többen, de sajnos a pedagógusok nagy része – kontraszelektáltsága miatt – nem is alkalmas. Ezeknek a kollégáimnak zöme „nem törí magát” arra, hogy tanfolyamokkal, önképzéssel élve pótolja a hiányokat. Ezen a szemléleten a fizetésemelések sem segítenek, mert nem a pénz hiányzik, hanem a hivatástudat. Ezért nem eredményezett javulást a Medgyessy-

kormány jelentős béremelése sem. A helyzet azóta sem javult, pedig csökken az egy pedagógusra jutó gyermeklétszám, ami differenciáltabb foglalkozásokat tesz lehetővé. Csak nem igen akad vállalkozó a kötelező órákon túli foglalkozásokra, mert nem ismerik a **tanórán kívüli nevelési lehetőségek gazdag tárházát**.

Ezen a helyzeten csak két dolog segíthet: az **idő**, amely ezeket a személyeket kiszűri a másik az új pedagógusképzési **rendszer**. Ennek legfontosabb része az alapos pályaalkalmassági vizsga lenne (nem csak a tanítóknál, óvóknál). Az igazi pedagógust évtizedek múltán is emlegetik egykori tanítványai. Új típusú nevelő-oktató munkára az Európai Unióban is szükségünk van, mert csak így állhatnak helyt diákjaink, az új kihívásoknak megfelelő jól képzett, megbecsült szakembereként, öntudatos polgárokként. Olyan pedagógusokra van szükség, akik **példaként** állhatnak diákjaik előtt. A pedagógus mindig példát mutat, de manapság gyakran negatíve is, amit többen úgy gondolnak, hogy ez a modernség.

A pedagógusképzésben gondot kellene fordítani a mindennapi oktató-nevelő munka módszer-

tanára is. A mostani fakultatív foglalkozások helyett sokféle, tanórán kívüli foglalkozások megismertetésére, megszervezésére és vezetésére kellene gondot fordítani. Meg kellene vizsgálni, hogy milyen manuális, művészi, sport, egyéb foglalkozásokra van igénye a gyerekeknek. Hasznosítani kell a cserkész- és az úttörőmozgalom egykori és mai tevékenységi formáinak tapasztalatait.

A **média szerepe** - néhány dicséretes kivételtől eltekintve – negatív. Főként a kereskedelmi tévé-csatornákon át ömlik be korlátozás nélkül a szenny, az embertelen erőszak, amely mintegy megigézi a fiatalokat, sőt követésre serkenti őket. Ezért kell szembeszállni a negatívumokkal és pozitív lehetőségek biztosításával kell harcolni ellenük. Nehéz, mert nincsen gyermekek, fiatalok számára készített film, tévé-játék, színdarab, sőt irodalmi mű sem.

A fentiekben csak vázlatosan ismertett helyzetkép megváltoztatásához radikális lépésekre van szükség, nem pedig „langyos cirógatásra”. Ehhez szükséges a nagy társadalmi összefogás.

Dr. Tóth József

Ismét a „Gyilkosságnélküli képernyőről”

A Magyarországi Gyermekbarátok Mozgalma kezdeményezésére 10 év eltelte után ismét napirendre került a fenti téma. A Magyar Televízió kétnapos rendezvényen látta vendégül a meghívott szakembereket. Az első nap délutánján sorra látogatták a Szabadság téri TV Székház stúdióit, termeit, ahol a szakemberek ismertették különleges és értékes munkájukat.

Másnap délelőtt, jogász, orvos, pszichológus, pedagógus, mozgalmi szakemberek és a média képviselői foglalkoztak a 10 éve meghirdetett akcióval. Javaslatok születtek az egyes műsorok kezdeti időpontjáról, illetve az ún. akciófilmek számának korlátozásáról, vagy megszüntetéséről. A rendezvényen alapítványunkat Jelenics József és Szabó Imre képviselte.

Hatvan éve történt...

1948. áprilisában érkeztek Budapestre azok a **görög gyerekek**, akiket a polgárháború szenvedései elől menekítettek az európai szocialista táborokba. Hazánk kb. háromezer gyermeket fogadott be főként Észak-Görögországból. Gyermekotthonokba, üdülőkbe, vidéki kastélyokba helyezték el őket. Mivel szüleik partizánokként harcoltak, egy-egy kis-csoportnak egy asszony vagy nagyobb lány volt az „anyja” aki összefogta őket. A görög szabadságharc – amelyet most hivatalosan polgárháborúnak neveznek – leverése után megérkeztek a felnőttek is körülbelül négyezren. Őket a kőbányai volt dohánygyár épületében kialakított szükséglakásokban helyezték el, majd elkezdődött a családegyesítés, amely esetenként évekig tartott, mivel több országból kellett megkeresni a hozzátartozókat. Az igen eltérő életkörülmények ellenére a görög gyerekek viszonylag gyorsan megszokták új hazájuk körülményeit, szokásait. 1950-ben a kormány a Fejér megyei, egykori Sinabirtokon görög falut épített, amely Beloiannis nevét vette fel. A férfiak termelőszövetkezetet a nők háziipari szövetkezetet alapítottak. A hetvenes években többen visszatelepédtek, de az itt maradtak körülbelül 2000-3000 fő görög-magyar állampolgárnak vallja magát és hálával emlékszik befogadásukra.

1948. június 16-án fogadta el az Országgyűlés az 1948. évi XXXIII. törvényt az iskolák államosításáról, a névszerinti szavazásban 230 igen és 63 nem szavazattal. Az új tanévben 6505 államosított iskolában kezdődött meg a tanítás. Ezek között fele-

kezeti, községi, társulati, alapítványi és magániskolák voltak. Az iskola-államosítás szükséges volt, mert ezáltal valósult meg az egységes állami oktatás, a valamennyi iskolában azonos tantervekkel és tankönyvekkel. A volt felekezeti pedagógusok közül 12-13 ezer fő vállalta az állami iskolában történő tanítást, 3-4 ezer fő hű maradt egyházi esküjéhez. A szerzetesi iskolákat később 1950-51-ben államosították.

1948. július 31-én adta át a köztársasági elnök a Csillebércei Úttörő Köztársaságot a gyerekeknek. Az akkori tankerületi főigazgatóságoknak megfelelően 8 altábor létesült, amelyek nevét többször megváltoztatták. 1998-ban Alapítványunk kezdeményezésére létesült emléktábla az ötvenedik évforduló tiszteletére, amit több Tájékoztatónkban bemutattunk. Az idei 60 éves évfordulóra mi nem kezdeményeztünk megemlékezést, de az Úttörőszövetségtől sem kaptunk meghívást. (Ha egyáltalán volt-e megemlékezés?)

1948. július 31-én indult meg a budai hegyekben az egykori Úttörővasút a mai Gyermekvasút. Jellemző az akkori viszonyokra, hogy a kisvasút első átadott szakaszára mindössze három hónapot kellett várni, és már „pöföghettek” is az akkor még gőzmozdonyos szerelvények. Az állomásfőnökökön és a mozdonyvezetőkön kívül valamennyi munkát 10-14 éves gyerekek látták el. Ahhoz, hogy valaki úttörővasutas legyen, egy 4 hónapos tanfolyamon kellett részt vennie a jó tanulmányi eredményű gyerekeknek, majd az eredményes vizsga után először csak ún. tanulószolgálatot láthattak el.

Kultuszkiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban

„A külön bolygó Vladviszockij 2008.” címmel nyílt kiállítás a Károlyi Palota dísztermében, amelyen megemlékeztek a legendás színész költő első magyarországi fellépéséről. E. Csorba Csilla főigazgató köszöntője után dr. Kovács Árpád irodalomtörténész tartott előadást, majd Hegedűs Iván orosz nyelven Viszockij legismertebb dalaiból adott elő. A kiállítás forgatókönyvét dr. Viczai Péter kutató készítette, a relikviák jelentős részét is ő kölcsönözte.

A résztvevők között szerepeltek Bereményi Géza, Cseh Tamás, Marosi Lajos, Sipos Mihály, Veres Miklós. Vendég volt a moszkvai Taganka Színház társulatának egykori tolmácsa, Demeter Judit is. A több hónapig tartó kiállításához kapcsolódóan számos színvonalas rendezvényre került sor. A Duna Televízió dokumentumfilmet is készített a legendás orosz művész életéről és munkásságáról.

Dr. Viczai Péter

Hírek

A korábban meghirdetett *tanulmányi kirándulás Kárpátaljára* egyenlőre elmarad, de a háromnapos Beregszász – Munkács – Vereckei-hágó – Ungvár útvonalra tervezett autóbuszos kirándulásunkat jövőre halasszuk. A jelentkezőktől elnézést kérünk ezúton is.

Tájékoztatásul közöljük, hogy az Oroszországi Úttörőszervezet 86. évfordulóján a moszkvai Vörös téren 4500 gyereket avattak úttörővé. A fiatalok Moszkvából és a főváros környékéről jöttek. Többen is jöttek volna, de nem tudtak több autóbust szerezni a rendezők. Országosan több, mint 60000 gyermeket avattak úttörőnek.

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

Szerkesztő: dr. Szabó Imre

Felelős kiadó: Jelenics József

Kiadja az Alapítvány kuratóriuma, 1035 Budapest III., Szél u. 19.

Szerzők: dr. Szabó Imre, dr. Tóth József, Várhelyi Mária, dr. Viczai Péter

Nyomdai előkészítő: Révész György

Nyomás: PharmaPress Nyomda

Felelős vezető: Dávid Ferenc igazgató